

MUZEYŞÜNASLIQ

UOT069:069.01

Röya Tağıyeva
sənətsünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor
Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
Az-1065, Bakı, İnşaatçılar prospekti 39
E-mail: info@admiu.edu.az

İLİN ƏN YAXŞI AVROPA MUZEYİ

Xülasə: Əsrlər boyu formalaşmış dəyərli-mənalı əsərlərin saxlanması və yayımı prosesində millətləri vahid tam şəkildə birləşdirən muzeylər xüsusi yerə malikdirlər. Məqalədə ən yaxşı Avropa muzeyləri haqqında məlumat verilir. muzeylər mənə və təyinatının sərhədlərini genişləndirməklə ənənəvi saxlanma və mədəni irsin yayımçısı rolu ilə yanaşı, müasir sosial-iqtisadi proseslərin üzvi hissəsinə çevrilirlər. Bu və yeni təhsil proqramlarını muzeyin sayından, fəaliyyətdə olan emalatxanalardan, dərnəklərdən əldə etmək olar.

Açar sözlər: muzey, incəsənət, Avropa Muzeylər Forumu, mükafat, kolleksiya.

Cəmiyyətdə olan müasir vəziyyət mədəniyyətə, mədəni irsə cəmiyyətin inkişaf amili kimi davamlı diqqət göstərmək zərurətini vurğulayır.

Gündən-günə güclənən inteqrasiya prosesləri etnomədəni, milli kimlik kimi dəyərlərin “laxlaması”, “silinməsi” ilə müşayiət olunur ki, bu da mədəni müxtəlifliyin təcridən itirilməsinə gətirib çıxara bilər.

Əsrlər boyu formalaşmış dəyərli-mənalı əsasların saxlanması və yayımı prosesində millətləri vahid tam şəkildə birləşdirən muzeylər xüsusi yerə malikdirlər.

Mədəni irsin, başlıca olaraq, keçmişin abidəsi kimi muzeydə saxlanması ənənəvi problemdir. Beləliklə, mədəni irsə gerçəkliyə xas faktlar, hadisə və ya təzahürlərin məcmusu olan keçmişin bütövlükdə mədəni kompleksi deyil, ayrı-ayrı elementlər daxildirlər.

Buna görə də yalnız maddi deyil, mənəvi mədəniyyət abidələrinin saxlanılmasına, interpretasiyasına və nümayişinə imkan verən formalar kimi mədəni irs saxlanıcı olan ənənəvi muzey fəaliyyətinin yönümünü dəyişməsi vacibdir.

Muzeylərin müasirləşməsinin əsas tərkib hissəsi kimi mədəni irsin interpretasiyasına yeni yanaşmalar vurğulanır. Muzeylər tədricən stasionar ekspozisiyalar və onlara əlavə edilən müvəqqəti sərgilər sistemi vasitəsilə təqdim olunan kollektiv təcrübənin yayımlayan muzey kolleksiyaları ilə çərçivələnmiş modellərdən uzaqlaşır, milli ənənələri, yerli adətləri, inanc və dəyərləri aşkar edərək tanıdırlar. Bu isə, öz növbəsində, mədəni müxtəlifliyin dəstəklənməsinə kömək edəcək.

Bu mənada mədəni irsin muzeydə saxlanılması, interpretasiyası və təqdimatı məsələlərinə müraciət fəvqəladə dərəcədə aktualdır. Hazırda Avropa muzey səhnəsində bu prinsiplərin həyata keçirilməsi üzrə Avropa Muzeylər Formu (EMF) həyata keçirir.

Avropa Muzeylər Forumu (EMF) Avropa muzeylərinin inteqrasiyasının əhəmiyyətli subyektidir, muzeylərin inkişafını stimullaşdırır. EMF-nin missiyası – muzey işində innovasiyaların monitorinqidir. Müsabiqə yeni materialların daxil olması ritmini verir, o birgə analiz üçün xüsusi meydança göstərir.

Bütün fəlsəfə çox gözəldir, gələcəyin tələb edilmiş muzeyi – bu cəmiyyətin maraqlarına həssas olmalı, ictimai məsələlərə cavab verməli, müasir mədəniyyətlərin hissəsi olmalıdır.

12 may 2018-ci ildə Varşavada Avropa Muzeylər Forumunun (EMF) illik konfransı, “Avropa muzeylərində innovasiyalar” və “İlin ən yaxşı Avropa muzeyi” müsabiqəsi keçirildi.

“İlin ən yaxşı Avropa muzeyi” müsabiqəsi ilk dəfə 1977-ci ildə Avropa Şurasının nəzarəti altında Kennet Xadsom və Riçard Xoqqartın təşəbbüsü ilə keçirilmişdir. 1990-cı illərdə onu keçirən təşkilat Avropa Muzey Forumu adlanmağa başlayır. Müsabiqədə Avropa Şurasına üzv olan ölkələrdən muzeylər iştirak edə bilərdilər. “İlin ən yaxşı Avropa muzeyi” müsabiqəsinə Polşa yəhudilərinin Tarix muzeyidə təqdim edilmişdir. Ümumilikdə 22 ölkədən 40 muzey müsabiqədə iştirak edirdi.

“Ən yaxşı Avropa muzeyi 2018-ci il” mükafatını Dizayn muzeyi aldı, London, Böyük Britaniya.

Muzey EMF-nin sahibi Henri Murdan mükafatını aldı”Ana və uşaq yumurta forması”.

Öz unikal binasında ictimai cəhətdən tədqiq edilmiş muzey insan kreativliyinin, predmetlərin, ideoloji qabiliyyətlərin və güclərin miqyasının xüsusi müvəffəqiyyətidir, hansı ki, bu bizim həyatımızı formalaşdırır.

Öz eyniliyi itirmədən bu muzey yeniliyə meyl etdi və özünün ictimai dəyərlərini bərkitdi, yenidən yeni sərgilərin spektrini açdı, həmçinin müxtəlif yaşlarda olan ziyarətçiləri üçün təsirli və unudulmaz təcrübəni təmin etdi. O interaktivliyin yüksək səviyyəsini təmin edərək, cəmiyyətdə əhəmiyyətli sosial

təsirlə demokratik və çoxqatlı mədəniyyətlərəarası dialoqu yaradaraq global texnologiya və mədəni biliklərin kontekstində öz kolleksiyalarını qurur.

Avropa Şurasının parlament məclisi 2018-ci il öz muzey mükafatını Bosniya və Herseqovina, Sarayevada Hərbi Uşaqlıq muzeyinə təqdim etmək qərarı alır.

Hərbi Uşaqlıq Muzeyi elmi cəhətdən insana yönəldilmiş nümunədir, tarixi muzeydə bizim vaxtımızın həyati əhəmiyyətli məsələlərindən birinə baxılır. Diqqəti uşaq təcrübəsinə cəmləyib, Hərbi Uşaqlıq muzeyi müharibələr dövründə uşaqlarla ünsiyyət üçün icma sağaltması, barışıq və effektiv mühit üçün çox əhəmiyyətli platformayla formalaşmaq hədəflərini qoydu.

O ithafı, şüuru və katarsisi dərin travmalarda əzab çəkən insanlara təklif edir və indikiylə uşaqlıq haqqında keçmişin xatirələrini bağlayır. Dünyanın, barışıqın və mədəni müxtəlifliyin dəyərini öz təbliğatında o Avropa Şurasının insansevər və demokratik dəyərlərinin təsəvvürünü ruhlandırır.

24 aprel 2018-ci ildə Strasburqda Avropa Şurasının muzeylərin mükafatlandırılma mərasimi oldu. Qalib Coan Mironun La femme aux beaux seins tunc heykəlciyi seçildi.

Yerli cəmiyyətlə iş və könüllülərin cəlb edilməsi üçün Silletto mükafatı ilə Betinskiy Taxta gəmi inşaat muzeyi mükafatlandırılmışdır, Betina, Xorvatiya. Kennet Xadson mükafatı ilə ən qeyri-adi və cəsarətli nailiyyət kimi təltif edilmişdir: Estoniya Milli muzeyi, Tartu, Estoniya.

Digər muzeylər EMF 2018 məhkəmə qrupundan xüsusi minnətdarlıq aldı: Vapriki Muzey Mərkəzi, Tampere, Finlandiya

Lascaux IV –Beynəlxalq mağara sənət mərkəzi

Raynisa və Aspoziya, Rıqa, Yurmala və Dunava, Latviya muzeyləri Del Duomo opera Muzeyi, Florensiya, İtaliya Misir Muzeyi, Turin, İtaliya

Helsinki Şəhər Muzeyi, Helsinki, Finlandiya Navarra Universitet Muzeyi, Pamplona, İspaniya. Beləliklə müsabiqə, şübhəsizdir ki, müasir muzey baxışlarının formalaşmasına təsir etdi, hansı ki, çox əhəmiyyətli rol auditoriyalar aparır. Muzey kolleksiyaları diqqət mərkəzində deyil, amma, bu kolleksiyalar təfsir edilir, tamaşaçıya təqdim edilir, və eləcə də bu muzey ziyarətçilərlə işləyir.

Müxtəlif biliklərin toplandığı maarifləndirici-məlumatlandırıcı institut kimi, onlar əlçatan və aydın olmalı, ölü bilik deyil, hazırki mədəniyyətin tərkib hissəsinə çevrilməlidirlər. Bu və yeni təhsil proqramlarını muzeyin sayından, fəaliyyətdə olan emalatxanalardan, dərnəklərdən əldə etmək olar.

Beləliklə, muzeylər məna və təyinatının sərhədlərini genişləndirməklə ənənəvi saxlanma və mədəni irsin yayımçısı rolu ilə yanaşı, müasir sosial-iqtisadi proseslərin üzvi hissəsinə çevrilirlər. Bu və yeni təhsil proqramlarını muzeyin sayından, fəaliyyətdə olan emalatxanalardan, dərnəklərdən əldə etmək olar.

Dizayn Muzeyi. London, Böyük Britaniya.

Bu prinsipin gerçəkləşdirilməsi mədəni irsin aktuallaşdırılması ilə mədəniyyətin gələcək inkişafına təminat verər.

Роя Тагиева

Ведущие музеи Европы Резюме

Данная статья посвящена деятельности ведущих музеев Европы. Автор отмечает роль музеев в деле сохранения и охраны ценностно-смысловых произведений. Особо отмечается, что сегодня музеи являются не только хранилищами культурного наследия, но и играют немаловажную роль в социально-экономических процессах современности.

Ключевые слова: музей, искусство, европейские музеи, награды, коллекции.

Roya Tagiyeva

The best museums of Europe Summary

This article tells about the best museums of Europe. The author notes the role of museums in the preservation and protection of **valuable and significant** works. It's noted that today museums are not only repositories of cultural heritage, but also play an important role in the socio-economic processes of modernity.

Keywords: Museum, art, European museums, awards, collections.

Məqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 18.05.2018

Məqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 25.05.2018

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 06.06.2018

Məqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı: pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Yeganə Eyvazova

ADMİU-nun Elmi Şurasının 06 iyul 2018-ci il, 09 saylı qərarı ilə çap olunur